

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı

2008 FAALİYET RAPORU

23 Şubat 2009

TESEV
Türkiye Ekonomik ve
Sosyal Etüdler Vakfı
Turkish Economic and
Social Studies Foundation

DEMOKRATİKLEŞME PROGRAMI

1. ALGILAR VE ZİHNİYET YAPILARI ve KURUMLAR

1.1. Algılar ve Zihniyet Yapıları

Türkiye'de anayasal demokratik bir sistemin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için vatandaşların ya da toplumsal aktörlerin sahip oldukları zihniyet yapılarını incelemeyi ve söz konusu ideolojik ve zihinsel faktörlerin demokratikleşme önündeki engelleri anlamayı sağlayan bu projenin araştırmaları 2008 boyunca Türkiye'nin çeşitli illerinde tartışmaya açıldı.

Konferans ve Kitap Tanıtımı: "Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Hareketinin Geleceği" – Eskişehir

Aksu Bora ve İlnur Üstün tarafından hazırlanan *Sıcak Aile Ortamı* kitabının tanıtımı 8 Mart 2008'de Eskişehir'de yapıldı. Eskişehir'deki tanıtım, kitabın yayına hazırlanmasında büyük emeği geçen ve 7 Ocak 2008 tarihinde aramızdan ayrılan çalışma arkadaşımız Derya Demirler anısına düzenlenen "Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Hareketinin Geleceği" başlıklı konferans ile eş zamanlı olarak gerçekleşti.

Konferans: "Çağdaşlık Hurafe Kaldırmaz: Demokratikleşme Sürecinde Dindar ve Laikler" - İzmir

Ali Bayramoğlu ve Ferda Balancar'ın dindarlık ve laiklik üzerine yaptıkları araştırmanın kitabı *Çağdaşlık Hurafe Kaldırmaz: Demokratikleşme Sürecinde Dindar ve Laikler* adlı çalışma 12 Mayıs 2008'de İzmir Ege Bölgesi Sanayi Odası'nda tanıtıldı. Toplantıya raporun yazarlarının yanı sıra İzmir Ege Üniversitesi'nden Melek Göregenli ve Ahmet Arslan tartışmacı olarak katıldı.

Panel: "İçimizdekileri Hatırlamak: Ulus, Kent ve Toplumsal Bellek" - Bartın

15 Kasım 2008'de, Bartın Belediyesi'nin de işbirliği ile Bartın Kitap Fuarı kapsamında gerçekleşen ve TESEV'den Dilek Kurban'ın moderatörlüğünü yaptığı panelde, Sabancı Üniversitesi'nden Dilek Güven "Mübadele Eksenli Bir Türkiye'de Rumlar ve Türkiye'de Azınlık Politikaları Tarihi", yerel tarihçi Erkan Aşcıoğlu da "Bartın'da Rumlar" başlıklı bir konuşma yaptı. Panel öncesi Ayhan Kaya ve Turgut Tarhanlı tarafından hazırlanan "Türkiye'de Çoğunluk ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları" raporunun yeniden basımı yapıldı. Panelde diğer TESEV yayınları da katılımcılara dağıtıldı.

Panel: "Demokratikleşme Sürecinde Milliyetçilik: Türkiye ve Avrupa Birliği" – Bursa

TESEV Demokratikleşme Programı'nın Ferhat Kentel, Meltem Ahıska ve Fırat Genç tarafından kaleme alınan "*Milletin Bölünmez Bütünlüğü: Demokratikleşme Sürecinde Parçalayan Milliyetçilik(ler)*" ve TESEV Dış Politika Programı'nın Umut Özkırmımlı tarafından kaleme alınan "*Milliyetçilik ve Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri*" başlıklı çalışmaları 5 Nisan 2008 Cumartesi günü Nilüfer Yerel Gündem 21 Evi'nde düzenlenen panelde tanıtıldı. Panelde bu çalışmaların ele aldığı konular, yazarlar Ferhat Kentel ve Umut Özkırmımlı'nın yanı sıra, TESEV Demokratikleşme Programı Direktörü Etyen Mahçupyan ve Uludağ Üniversitesi öğretim üyesi Hüsamettin Arslan da konuşmacı olarak yer aldı.

1.2. Kurumlar:

Yargı

Prof. Dr. Mithat Sancar (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) tarafından gerçekleştirilen "Yargıda ve Yargıya Dair Algı ve Zihniyet Kalıpları" projesinin ilk ve ikinci aşamasının çalışmaları 2008 yılı boyunca devam etti. Projenin ilk çalışmasında, hakim ve savcıların, yargı faaliyetine ve çeşitli toplumsal-siyasal meselelere ilişkin yaklaşımları ve yargıya egemen olan

algı ve zihniyet yapıları hakkında bilgi edinmek amaçlanıyor. İkinci çalışmada ise toplumun yargıya yönelik bakışının ana hatları ortaya çıkarılıyor.

Yuvarlak Masa Toplantısı: Yargı 2. Aşama Ara Rapor Toplantısı

Saha çalışması Suavi Aydın tarafından yapılan ve Suavi Aydın ile Mithat Sancar tarafından kaleme alınan "Toplumsal Yargı Algısı" çalışmasının ara raporunun tartışıldığı yuvarlak masa toplantısı 1 Aralık 2008'de TESEV'de gerçekleşti. Toplantıya, İstanbul, Ankara ve Diyarbakır'dan çeşitli hukukçu, akademisyen, sivil toplum üyesi ve gazeteci katıldı. Toplantıda katılımcılar, rapor yazarları ve TESEV ekibiyle birlikte rapor hakkındaki görüşlerini paylaştılar.

2. GÜVENLİK SEKTÖRÜ REFORMU

2.1. DCAF-TESEV Güvenlik Çalışmaları Kitap Dizisi

a. Yayın: Almanak Türkiye 2006-2008 Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim

"Almanak Türkiye 2005 Güvenlik Sektörü ve Demokratik Yönetim" adlı çalışmanın bir devamı olan bu yayın Ali Bayramoğlu ve Ahmet İnel'in editörlüğünde yayına hazırlanmaktadır. Yayın, 2006-2008 arasındaki dönemini ele alarak Türkiye'de güvenlik sağlayan kurumların ne kadar saydam ve etkili çalıştığını, bu kurumların demokratik mekanizmalarla denetlenip denetlenmediğini ve güvenlik amacıyla insan haklarının sınırlanıp sınırlanmadığını ele alan bir referans kitabı olarak okuyuculara sunulacaktır.

b. Yayın: "Avrupa Polis Etiği Kuralları ve Türkiye'de Güvenlik Personelinde Sosyalleşme"

İbrahim Cerrah tarafından hazırlanan "Avrupa Polis Etiği Kuralları ve Türkiye'de Güvenlik Personelinde Sosyalleşme (European Police Code of Ethics & the Vocational Socialization of Security Personnel in Turkey)" adlı çalışma İngilizce ve Türkçe olarak Mayıs 2008'de basıldı.

c. Güvenlik Sektörü Yönetişimi: Türkiye ve Avrupa (Security Sector Governance: Turkey and Europe)

Ümit Cizre ve İbrahim Cerrah editörlüğünde yayına hazırlanan "Güvenlik Sektörü Yönetişimi: Türkiye ve Avrupa (Security Sector Governance: Turkey and Europe)" adlı çalışma İngilizce ve Türkçe olarak Mayıs 2008'de basıldı.

d. Kitap Tanıtımı ve Basın toplantısı: "Avrupa Polis Etiği Kuralları ve Türkiye'de Güvenlik Personelinde Sosyalleşme" ve "Türkiye ve Avrupa'da Güvenlik Sektörü Yönetişimi"

Avrupa Polis Etiği Kuralları ve Türkiye'de Güvenlik Personelinde Sosyalleşme (European Police Code of Ethics & the Vocational Socialization of Security Personnel in Turkey) ve Türkiye ve Avrupa'da Güvenlik Sektörü Yönetişimi (Security Sector Governance: Turkey and Europe, Almanac Turkey) 7 Mayıs 2008 tarihinde Ankara'da tanıtıldı ve tartışmaya açıldı. Toplantıya siyasetçiler, güvenlik sektörü mensupları, medya çalışanları ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri katıldı.

e. "İstihbaratı Hesap Verebilir Hale Getirmek: İstihbarat Teşkilatlarının Gözetiminde Hukuki Standartlar ve En İyi Uygulamalar"

Norveç Parlamentosu İstihbarat Gözetimi Alt Komisyonu, Durham Üniversitesi İnsan Hakları Merkezi ve Cenevre Silahlı Kuvvetlerin Demokratik Denetimi Merkezi'nin (DCAF) ortak yayını olarak Prof. Hans Born ve Prof Ian Leigh tarafından kaleme alınan, TESEV tarafından Türkçeye çevrilen kitap Mayıs 2008'de yayına hazır hale getirildi. Kitabın önsözü Emekli Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) Müsteşar Yardımcısı Cevat Öneş tarafından yazıldı.

f. Kitap Tanıtımı ve Basın toplantısı: "İstihbaratı Hesap verebilir Hale Getirmek: İstihbarat Teşkilatlarının Gözetiminde Hukuki Standartlar ve En İyi Uygulamalar"

İstihbaratı Hesap Verebilir Hale Getirmek: İstihbarat Teşkilatlarının Gözetiminde Hukuki Standartlar ve En İyi Uygulamalar (Making Intelligence Accountable: Legal standards and Best Practices for Oversight of Intelligence Agencies) 26 Mayıs 2008 tarihinde Ankara'da tanıtıldı ve tartışmaya açıldı. Toplantıya siyasetçiler, güvenlik sektörü mensupları, medya çalışanları ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri katıldı. Basın toplantısının açılış konuşması TBMM İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Zafer Üskül tarafından yapıldı.

2.2. AB Komisyonu desteği ile yürütülen "Güvenlik ve İnsan Hakları Alanlarında Demokratik Bilinç Oluşturma ve Sivil Kapasite İnşası" projesi

Proje, Türkiye'deki medya ve sivil toplum kuruluşlarının, güvenlik sektörü kurumlarının demokratik gözetimine daha etkin bir biçimde katkıda bulunmalarını amaçlamaktadır. Proje, medya mensuplarının ve sivil toplumun demokratik bilincinin yükselmesi ve başta sivil-asker ilişkileri olmak üzere tüm güvenlik sektörünün demokratik ve sivil denetiminin iyileştirilmesi yolunda sivil kapasite oluşturucu etkinlikler, bilimsel yayınlar ve iyi örneklerin paylaşımına yönelik atölye çalışmalarını içermektedir. Bu proje ile uzun vadede Türkiye'de daha bilinçli bir kamuoyu, daha bağımsız ve sorumlu gazetecilik, daha etkin STK'lar, daha geniş yetkilendirilmiş ve sivil toplumun ve medyanın isteklerini daha iyi yanıtlayan sivil otoriteler oluşturmaya katkı sağlamak hedeflemektedir.

Proje kapsamında İstanbul'daki polis-adliye muhabirlerini bir araya getiren beyin fırtınası ve sorun tespiti atölye çalışması 1 Mart 2008 tarihinde yapılmıştır. Projenin medya ayağı çalışmaları medya danışmanı Derya Sazak'ın da katkılarıyla sürdürülmektedir. Proje kapsamında, savunma muhabirleri ile derinlikli söyleşileri içeren rapor Ayşe Çavdar tarafından hazırlanmıştır. Proje çerçevesinde, insan hakları, göçmen ve mülteciler, çocuk, kadın, gey-lezbiyen ve azınlık hakları alanlarında çalışan STK temsilcilerinin katılımı ile "Güvenlik Sektörü Kurumlarının Demokratik Denetimi: Sivil Toplum Kuruluşlarına Yönelik İyi Örneklerin Paylaşımı Atölye Çalışması" 12-13 Haziran 2008 tarihlerinde Ankara ve İstanbul'da gerçekleştirildi. Londra merkezli Uluslararası Af Örgütü Polis ve İnsan Hakları Programı Direktör Yardımcısı Timothy Parrit'in dünyadan iyi örnekleri ortaya koyduğu toplantıda, katılımcılar güvenlik kurumlarının demokratik denetimindeki problemleri tartışma olanağı buldu.

Uluslararası Konferans: ve Medya Konferansı: "Medya: Gerçeğin Peşinde?"

Medyanın güvenlik sektörünün demokratik gözetimindeki rolünü tartışan "Medya: Gerçeğin Peşinde? Sivilleşme ve Medya Konferansı" 25 Ekim 2008 tarihinde İstanbul Bilgi Üniversitesi santralistanbul'da gerçekleştirildi. Konferansta savunma ve güvenlik muhabirliğinin barındırdığı problemler, bu alanda verilen haberler ve bu haberlere yönelik okur ilgisinin yanı sıra, medyanın iktidarlar ve "gerçek" ile kurduğu ilişkiler de ele alındı. Katılımcılar ayrıca Türkiye'de güvenlik ve savunma haberleri alanına ait haber kaynaklarının pratikte nasıl bir etkisi olduğunu da tartıştı.

Konferansa medya temsilcisi, üst düzey medya mensupları, sivil toplum üyeleri ve akademisyenler katıldı. The Guardian'dan Richard Norton-Taylor ve Noveya Gazeta'dan Andrei Soldatov kendi ülkelerindeki örnekler üzerinden giderek medya ve güvenlik sektörü ilişkisini irdelediler. Bu bağlamda konferansın soru-cevap kısımlarında, dünyadan ve Türkiye'den olumlu ve olumsuz örnekler karşılaştırıldı. Etkinlik, düzenlenmesini takip eden günlerde yazılı ve görsel basında da yankı buldu. Konferansın çarpıcı içeriği yabancı ve yerli basına "Turkish Media: Pampered Pet for Civic Watchdogs?" ve "Açık Toplum için Özgür Medya" gibi manşetlerle yansdı.

3. KÜRT SORUNU

3.1. Ülke İçinde Yerinden Edilme ve Toplumsal Rehabilitasyon Projesi

Diyarbakır Yuvarlak Masa Toplantısı: 'Zorunlu Göç' ile Yüzleşmek:

Türkiye'de Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın Yeniden İnşası ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Sosyal ve Ekonomik Öncelikler adlı kitapların bulgularını değerlendirmek ve Kürt sorununa ilişkin çözüm önerilerini tartışmak üzere Diyarbakır'da bir yuvarlak masa toplantısı düzenlendi. Toplantıya siyasi parti temsilcileri, başta Diyarbakır olmak üzere Türkiye çapında çeşitli sivil toplum temsilcileri, TESEV'den Dilek Kurban ve Elif Kalaycıoğlu ile kitap yazarlarından Nazan Üstündağ katıldı. Toplantıda ortaya konan çözüm önerileri, milletvekilleri, kamu görevlileri, köşe yazarları ve meclis komisyonlarına dağıtılmak üzere bir taslak metin haline getirildi.

Rapor basımı: "Güvensizlik Mirasının Aşılması: Devlet ile Vatandaş Arasında Toplumsal Mutabakata Doğru"

Bu rapor, 2006 yılında Norveç Mülteci Konseyi (Norwegian Refugee Council – NRC) bünyesinde faaliyet gösteren Ülke İçinde Yerinden Edilme İzleme Merkezi'nin (Internal Displacement Monitoring Centre -IDMC) isteği üzerine kaleme alınmıştır. TESEV Ülke İçinde Araştırma ve İzleme Grubu'nun (TESEV Araştırma Grubu) üyeleri Dilek Kurban, Ayşe Betül Çelik ve Deniz Yüksek tarafından kaleme alınan rapor, İngilizce ve Türkçe olarak basılmış, ulusal kamuoyunda büyük ilgi görenin yanı sıra zorunlu göç üzerine çalışan uzmanlar tarafından da çok önemli bulunmuştur. Yoğun ilgi nedeniyle 2007'de tükenen bu rapora olan talep azalmamıştır. Dolayısıyla, 2008 yılında raporun İngilizce ve Türkçesi yeniden basılmıştır.

3.2. AB Destekli Mikro-Proje: "Yerinden Edilenlerin Sorunlarını Çözmek: Katılımcı Yerel Bir Modelden Empatiye Dayalı bir Diyalog Kültürüne"

2006 senesinde uygulanmaya başlanan AB destekli mikro-proje kapsamında 2007 yılında Batman ve Hakkari'de hukuk ve ruh sağlığı eğitimleri verilmiş; uyumsuzluk çözümü çalışmaları yapılmıştır. Her ilde iki modül olarak uygulanan eğitimler, proje kapsamında çalışan uzmanlar Dilek Kurban (hukuk), A. Tamer Aker (ruh sağlığı), Pınar Önen (ruh sağlığı) ve Etyen Mahçupyan (uyumsuzluk çözümü) tarafından verilmiştir. 7 Ocak 2008 tarihinde Batman'da kapanış çalışmaları yapılmıştır.

Atölye Çalışmaları

"Yerinden Edilenlerin Sorunlarını Çözmek: Katılımcı Yerel Bir Modelden Empatiye Dayalı Bir Diyalog Kültürüne" projesi kapsamında Hakkari'de verilmiş eğitimlerin sonrasında kurulan yerel proje komitelerinin çalışmalarını değerlendirmek üzere 10 Temmuz 2008'de Hakkari'de bir kapanış atölyesi düzenlendi. İlk oturumunda proje komitelerindeki koordinasyon ve iletişim sorunlarının tartışıldığı atölyenin ikinci oturumunda proje komiteleri ve diğer katılımcılar yerel sorunlar üzerinde daha somut düşünmeye yönlendirildi ve bu çerçevede katılımcılar olası projelerle ilgili olarak beyin fırtınası gerçekleştirdi. Çalışmayı TESEV'i temsilen Dilek Kurban ve Serkan Yolaçan ile ruh sağlığı uzmanı Pınar Önen Süren yürüttü.

Aynı proje kapsamında hazırlanan zorunlu göç mağdurlarına yardım ve destek veren kişi ve kuruluşlara yol gösterici kılavuz niteliğindeki protokolün taslağı, avukatlar, psikologlar, kamu görevlileri ve STK temsilcilerinden oluşan 20 kişilik bir grup ile 29 Temmuz 2008 tarihinde paylaşıldı. Atölyenin ardından, proje ekibi, katılımcılardan aldıkları geri bildirimler ışığında taslağı güncellediler. Türkçe, Kürtçe ve İngilizce olarak basılmak üzere olan kılavuz 2009 başında yapılan bir basın duyurusuyla kamuoyuna duyuruldu.

3.3. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Kalkınma Projesi

Bu proje, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da sosyo-ekonomik önceliklerin belirlenmesi, kalıcı barış eksikliğinde geçici ve/veya kısa dönemli çözümlerin bulunması amacıyla başlatılmıştır. Projenin ilk çıktısı Eylül 2006 yılında yayımlanan *Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Sosyal ve Ekonomik Öncelikler* adlı rapor olmuştur.

Rapor Tartışma Toplantısı

2006'nın son aylarında tükenen bu raporun 2007 yılında yeniden basılması planlanmış ancak gerekli kaynakların bulunamaması nedeniyle gerçekleştirilememiştir. Düzelteleri biten rapor 2008'in ilk aylarında yeniden basılmış, 26-27 Nisan tarihlerinde Diyarbakır'da yapılan bir konferansta raporun ve Zorunlu Göç'ün bulguları tartışılmıştır. Diyarbakır'daki toplantıda hükümet temsilcileri, bölge milletvekilleri ve Diyarbakır'daki sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin katılımıyla, bu raporun bulguları ve önerileri ışığında Kürt sorununun siyasi ve demokratik çözümünün tartışılmasıdır.

Panel: "Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Sosyal ve Ekonomik Öncelikler" ve "Zorunlu Göç ile Yüzleşmek: Türkiye'de Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın Yeniden İnşası"

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Sosyal ve Ekonomik Öncelikler ve 'Zorunlu Göç' ile Yüzleşmek: Türkiye'de Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın Yeniden İnşası adlı kitapların bulguları 21 Mayıs 2008 tarihinde TESEV'de gerçekleştirilen bir panelde yeniden tartışılmaya açıldı. Pek çok sivil toplum temsilcisinin, medya mensubunun ve akademisyenin katıldığı panel medyada geniş yer buldu.

3.4. "Kürt Sorununun Çözümüne Dair Bir Yol Haritası: Bölgeden Hükümete Öneriler"

Rapor: TESEV'in Kürt Sorunu barışçıl, demokratik ve kalıcı bir çözüm bulunmasına katkıda bulunmak ve hükümete yol gösterecek birtakım öneriler geliştirmek amacıyla 7-8 Haziran 2008 tarihlerinde Diyarbakır'da düzenlediği çalıştayda Kürt Sorunu'nun çözümü konusunda dile getirilen görüş ve öneriler, Dilek Kurban (TESEV) ve Yılmaz Ensaroğlu (İHOP) tarafından derlenip düzenlenerek bir metinde toplanmıştır. Metin daha sonra, yine katılımcıların önerileri ve TESEV'in değerlendirmeleri doğrultusunda, Kürt toplumunu temsil ettiği düşünülen çeşitli kişilere; uzmanlara, kanaat önderlerine, siyasilere ve sivil toplum temsilcilerine gönderilmiştir. Yazarlar, bu kişilerden alınan görüş, eleştiri ve önerileri de göz önünde tutularak metne son şeklini vermiş ve "Kürt Sorununun Çözümüne Dair bir Yol Haritası: Bölgeden Hükümete Öneriler" başlıklı raporu ortaya çıkarmıştır.

Basın toplantısı: Rapor, 23 Aralık 2008 günü gerçekleştirilen basın toplantısıyla kamuoyuna duyurdu. TESEV Yönetim Kurulu Başkanı Can Paker'in yaptığı açılış konuşmasının ardından gerçekleşen panelin moderatörlüğünü TESEV Demokratikleşme Programı Direktörü Etyen Mahçupyan üstlenirken, TESEV Demokratikleşme Programı Yöneticisi Dilek Kurban ve Radikal ve Referans gazeteleri yazarı ve İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Görevlisi Cengiz Çandar panelde konuşmacı olarak yer aldılar.

4. AZINLIK HAKLARI VE ANAYASAL VATANDAŞLIK

1. Vakıflar Kanunu İzleme Projesi

TESEV, 2004 senesinin sonbaharından bu yana takip ettiği bir konu olan Gayrimüslim cemaat vakıflarının mülkiyet sorununa 2008 senesinde de eğilmeye devam etmiştir. 2004 ve 2007 senelerinde Vakıflar Kanunu'nun cemaat vakıflarını ilgilendiren hükümleri üzerine birer yasal

görüş yayımlayan TESEV, son iki senede bu alandaki çalışmasının kapsamını genişleterek, cemaat vakıfları hakkında kapsamlı bir rapor hazırlamaya karar vermiştir.

Yayın (Rapor): "Türkiye'de Gayrimüslim Cemaatlerin Vakıf ve Taşınmaz Mülkiyeti Sorunu"

Hukukçu Dilek Kurban ile avukat Kezban Hatemi tarafından kaleme alınan "Türkiye'de Gayrimüslim Cemaatlerin Vakıf ve Taşınmaz Mülkiyeti Sorunu" başlıklı rapor, Türkiye'nin cemaat vakıflarına yönelik mülkiyet politikalarını tarihsel bir çerçeveye oturtmakta, bu vakıfların taşınmazlarının ellerinden alınmasına yönelik farklı yasa, politika ve stratejileri kronolojik bir sırayla aktarmakta, AB sürecinde sorunu çözmeye yönelik çıkartılan reform yasalarının içerik ve uygulamasını incelemekte, ve hala devam etmekte olan bu sorunun çözümüne dair öneriler içermektedir. 2008 sonu itibariyle raporun yazımı tamamlanmıştır. Rapor 2009 yılının ilk 3 ayı içerisinde tanıtılacaktır.

2. Gayrimüslim Cemaat Vakıflarının Mülkiyet Sorununa İlişkin Belgesel

Belgesel: 'vatandaşlık' halleri

Azınlık Hakları Projesi kapsamında **SuFilm** tarafından hazırlanan ve Türkiye'deki Gayrimüslim vakıfların mülkiyet sorununu ele alan '**vatandaşlık' halleri**, 1950lerin sonlarından bu yana gayri hukuki uygulamalar ile mazbataya alınan ve/veya mülkleri elinden alınan cemaat vakıflarının ayakta kalma mücadelesini ve bu mücadelenin Türkiye'nin Gayrimüslim vatandaşlarının gündelik hayatları açısından taşıdığı anlamı göstermeyi hedeflemektedir.

Yapımcılığını ve yönetmenliğini **Şehbal Şenyurt**'un, kurgusunu **Bülent Arınlı**'nın üstlendiği belgesel, cemaat vakıflarının tapulu mülklerinin ellerinden alınmasına yönelik hukuk dışı bürokratik uygulamalar ile ayırıcı mahkeme kararlarını, Türkiye'nin yakın geçmişinde Gayrimüslim vatandaşlara yönelik diğer ayırıcı politika ve yasalar bağlamında ele alarak, tarihsel sürekliliğe sahip bu devlet politikasının içine oturtuyor. Fener Rum Lisesi Vakfı'nın avukatı Gülten Alkan'ın da belgeselde belirttiği gibi: "azınlık vakıflarının taşınmazlarının elinden alınması münferit bir olay değildir. Bu bir politikanın son noktasıdır." Bu tespitten hareketle, belgesel, vakıfların mülk sorununu 1936 beyanı ve 1974 tarihli Yargıtay kararının yanı sıra, 6-7 Eylül olayları ve Tarlaşığı yıkımından kareler ile örerak anlatıyor.

Belgesel Gösterimleri: 'vatandaşlık' halleri

'vatandaşlık' halleri ('residual' citizens) adlı belgesel film ilk olarak Nisan 2008 tarihinde Tütün Deposu'nda gösterildi. Haziran ayında bir Ermeni vakfı olan Tbrevank'ın yönetim kurulu üyelerine TESEV'de gösterildi. Gösterimin ardından, kurul üyeleri, filmin bir gösteriminin de Kasım ayı içerisinde Tbrevank'ta yapılmasına karar verdi.

Aynı belgesel, İstanbul ve Türkiye'de belgesel film yapımı hakkındaki "Orient Me" başlıklı konferans kapsamında, Almanya'daki Potsdam Üniversitesi'nde 15 Temmuz 2008 gösterildi.

Belgesel ayrıca, Helsinki Yurttaşlar Derneği tarafından Sapanca-Derbent'te 21-27 Temmuz 2008 tarihleri arasında düzenlenen "Yurttaşlık ve Milliyetçilik" Yaz Okulu kapsamında ve 9 Ağustos 2008 tarihinde BarışaRock adlı müzik ve sanat festivalinde gösterildi.

Belgesel **21 Ağustos 2008** tarihinde Gökçeada/Imroz Derneği tarafından ikincisi düzenlenen Imroz/Gökçeada Kültür Günleri'nde gösterildi. 50'nin üzerinde izleyicinin katıldığı belgesele, filmin yönetmeni ve yapımcısı Şehbal Şenyurt ile TESEV'in azınlık hakları konusunda tamamladığı ve sürdürmekte olduğu projeler hakkında bilgi sunmak üzere Ebru İlhan da katıldı. İlhan, ayrıca, 5 Eylül 2008 tarihli Agos gazetesinde, gösterimi konu alan bir yazıyı da kaleme aldı.

Belgeselin Kasım ayındaki ilk gösterimi, **9 Kasım**'da bir Ermeni derneği olan Surp Haç Tbrebank'tan Yetişenler Derneği'nde gerçekleşti. Gösterimin öncesinde "Türkiye'de Azınlık Politikaları ve Bir Azınlık Politikası Olarak Vakıflar Kanunu" başlıklı bir panel düzenlendi. Panelde TESEV'den Dilek Kurban ve Sabancı Üniversitesi'nden Dilek Güven konuşmacı olarak yer aldılar. İkinci gösterim, **15 Kasım**'da, Bartın Belediyesi'nin de işbirliği ile Bartın Kitap Fuarı kapsamında gerçekleşti. Etkinlik, "İçimizdekileri Hatırlamak: Ulus, Kent ve Toplumsal Bellek" başlıklı panel ile başladı. TESEV'den Dilek Kurban'ın moderatörlüğünü yaptığı panelde, Sabancı Üniversitesi'nden Dilek Güven "Mübadele Eksenli Bir Türkiye'de Rumlar ve Türkiye'de Azınlık Politikaları Tarihi" başlıklı bir konuşma yaparken, yerel tarihçi Erkan Aşcıoğlu'nun yaptığı sunumun başlı "Bartın'da Rumlar" başlığını taşıyordu. **19 Kasım**'da Boğaziçi Üniversitesi'nde yapılan gösterimin ardından ise "Azınlık Kim? Çoğunluk Kim?" başlıklı bir panel düzenlendi. Moderatörlüğünü TESEV'den Serkan Yolaçan'ın yaptığı panelin konuşmacıları Bilgi Üniversitesi'nden Ferhat Kentel ve yazar Roni Margulies idi. Filmin Boğaziçi Üniversitesi'ndeki ilk gösterimi Mayıs ayında yapılmıştı. Bunlara ek olarak, film, 11. Uluslararası Belgesel Film Festivali'nde de yer buldu. Gösterimler **14 Kasım**'da İtalyan Kültür Merkezi'nde ve **16 Kasım**'da Nazım Hikmet Kültür Merkezi'nde yapıldı. Belgesel filmin bir diğer gösterimi de Mardin'de gerçekleştirildi. **29 Kasım**'da Mardin'de Eğitim Bir-Sen'in katkılarıyla gerçekleştirilen gösterimin öncesinde "Türkiye'de Azınlık-Çoğunluk Politikaları Bağlamında Vakıflar Kanunu" başlıklı bir panel düzenlendi. TESEV'den Etyen Mahçupyan'ın moderatörlüğünü yaptığı panelin konuşmacıları arasında Dicle Üniversitesi'nden Ömer Ergün ve TESEV'den Dilek Kurban yer aldı. Panelde, Türkiye'de azınlık politikalarının kısa tarihi, özellikle Lozan Antlaşması'na referansla ele alınırken, son birkaç yıldır kamuoyunda tartışılan ve çok yakın bir zamanda da yasalaşan yeni Vakıflar Kanunu'nun Lozan Antlaşmasından bu yana bir dizi hak ihlaline uğrayan azınlık vakıflarının sorunlarına ne ölçüde yanıt verebildiği tartışıldı. 2008 yılının son gösterimi, Boğaziçi Üniversitesi Avrupa Çalışmaları Merkezi'nin desteğiyle düzenlenen 5. Boğaziçi Buluşması kapsamında **21 Aralık**'ta gerçekleşti.

DIŞ POLİTİKA PROGRAMI

1. AVRUPA BİRLİĞİ

1.1. Milliyetçilik ve Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri

Araştırma Raporu: "Milliyetçilik ve Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri" adlı bu rapor TESEV Dış Politika Programı tarafından üç yıl önce başlatılan Dış Politika Analiz Serisinin altıncı kitabını oluşturuyor. Hedefi milliyetçiliği deşifre etmek, gündelikleşmiş kullanımını parçalarına ayırmak. Yakın dönemde yeniden alevlenen 'yükselen milliyetçilik' tartışmaları çerçevesinde Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini değerlendiren "Milliyetçilik ve Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri" başlıklı çalışma görsel ve yazılı basında sıkça rastladığımız üç popüler inancı tartışmaya açıyor. Kitabın birinci bölümünde Türkiye'de milliyetçiliğin son dönemde yükseldiği yönündeki görüşe karşı çıkılıyor; ayrıca Türkiye'de devlet tarafından benimsenen milliyetçilik anlayışının 'etnik' olduğu savunuluyor. Ayrıca tek bir 'Türk milliyetçiliği'nden söz edilemeyeceği, birçok farklı Türk milliyetçiliği olduğu belirtiliyor. Türkiye-Avrupa Birliği arasındaki ilişkilere odaklanan ikinci bölümde ise temel sorunun üyelik müzakerelerinin hızlanmasıyla Avrupa ve Türkiye'de beliren karşılıklı algı ve korkular olduğu savunuluyor.

Tartışma ve Kitap Tanıtım Toplantısı: Milliyetçilik ve Türkiye-AB İlişkileri, İstanbul, 19 Şubat 2008

TESEV Dış Politika Programı tarafından 19 Şubat Salı günü İstanbul Conrad Hotel'de Doç. Dr. Umut Özkırımlı'nın kaleme aldığı "Milliyetçilik ve Türkiye-AB İlişkileri" isimli kitabın tartışıldığı bir toplantı düzenledi. Panelde, Dış Politika Program Direktörü Mensur Akgün moderatör, Galatasaray Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet İnsel ve Sabancı Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Ayşe Kadioğlu da konuşmacı olarak yer aldılar. Kitap ve tartışma toplantısı, yazılı ve görsel basında geniş yer buldu.

1.2. Türkiye - Avrupa Birliği İlişkileri: Dış Politika ve Güvenlik Alanlarında Türkiye'nin AB ile Uyumu

Araştırma Raporu: Avrupa Birliği'nde son yıllarda sıkça tartışılan konulardan biri olan ortak bir Dış Politika ve Güvenlik Politikasının oluşturulması, Türkiye'de de gündemdedir. Dış Politika açısından hassasiyet içeren belli başlı konularda Türkiye ve Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki yakınlaşma ve/veya uzaklaşmayı inceleyen bu araştırma, aynı zamanda Avrupa Birliği ülkelerinin kendi içerisindeki fikir ayrılıklarını göstermesi açısından da büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin Avrupa Birliği sürecinde bu araştırma, Türkiye-Avrupa Birliği ülkeleri arasında, diğer AB ülkelerinden daha fazla bir yakınlaşma olduğunu kanıtlaması bakımından dikkate alınmalıdır. Çalışmada Türkiye ve AB ülkelerinin Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'ndaki oy dağılımları karşılaştırılmıştır. Dikkate alınan oylamalar, Ortadoğu, İnsan Hakları ve Güvenlik (Nükleer silahlar) ile sınırlandırılmıştır.

TESEV Dış Politika Analiz serisinin dokuzuncu kitabını oluşturacak olan bu raporun Mart 2009 başına kadar basılması planlanmaktadır.

Yuvarlak Masa Toplantısı: Avrupa Birliği Ortak Güvenlik ve Dış Politikası ve Türkiye-AB İlişkileri , Viyana, 19 Mart 2008 Dış Politika Programı, Avusturya Dış İlişkiler Enstitüsü (OIIP) ile ortaklaşa 19 Mart 2008 tarihinde Viyana'da bir yuvarlak masa toplantısı düzenledi. Toplantıda Avrupa Birliği Ortak Güvenlik ve Dış Politikası ile Türkiye-AB ilişkileri, OIIP'den Paul Luif ve TESEV'den Sabiha Senyücel Gündoğar ve Ceren Zeynep Ak'ın yaptıkları araştırma ışığında tartışıldı. Toplantıda ayrıca TESEV Dış Politika Program Direktörü Mensur Akgün, Türkiye'nin Viyana Büyükelçisi Selim Yenel ve Avusturya Dışişleri Bakanlığı Güneydoğu Avrupa Bölümü Başkanı Clemens Kojas da konuşmacı olarak yer aldı. Toplantıda sunulan çalışmanın Mart 2009 başında TESEV-Dış Politika Analiz serisinden yayınlanması planlanmaktadır.

1.3. Yuvarlak Masa Toplantısı: Ortak Zemin Arayışları , İstanbul, 2 Haziran 2008

TESEV, Slovak Dış Politika Kurumu, İstanbul Kültür Üniversitesi ve Turkish Daily News işbirliğiyle düzenlenen konferans serisinin dördüncü ve son ayağı eski Slovak Dışişleri Bakanı Eduard Kukan'ın da katılımı ile gerçekleştirildi. 2007 yılından beri iki tanesi İstanbul'da, diğer iki tanesi ise Bratislava'da olmak üzere düzenlenen toplantılar ile hedeflenen Slovakya'nın AB'ye katılım sürecinde yaşadığı deneyimlerin ve edinilen bilgilerin paylaşılması ve bu deneyimlerin Türkiye'ye Avrupa Birliği katılım sürecinde yol göstermesi idi. Toplantı Slovakya, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, İsveç ve Türkiye'den politikacılar, akademisyenler ve gazetecilerin katılımı ile gerçekleştirildi.

1.4. Boğaziçi Konferansı V: "Türkiye ve AB: Ortak Faydalar için Bağlar Oluşturmak", İstanbul, 10-11 Ekim 2008

TESEV, British Council (BC) ve Centre of European Reform (CER) işbirliğiyle düzenlenen *Boğaziçi Konferansı* serisinin beşinci ayağı 10-11 Ekim tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Türkiye, İngiltere ve diğer AB ülkelerinden üst düzey siyasetçi, bürokrat, akademisyen ve gazetecilerin yanısıra, iş dünyası ve sivil toplum temsilcilerinin bir araya geldiği toplantıda küresel ekonomik kriz ve Kafkaslar'daki gelişmelerin Türkiye ve AB üzerindeki etkileri tartışıldı. Konferansta ayrıca AB-Türkiye ilişkilerindeki gelişmeler, AB-Türkiye-Kafkaslar üçlü ilişkileri ve bölgesel rollerdeki değişiklikler ile Avrupa'da değişen dengeler ve gelecek vizyonları da konuşulan konular arasında yer aldı. Konferansta konuşmacı olarak Türkiye Dışişleri Bakanı Ali Babacan, Hollanda Dışişleri Bakanı Maxime Verhagen, İsveç Dışişleri Bakanı Carl Bildt ve AB Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Üyesi Olli Rehn gibi isimler yer aldı. Konferansın ardından toplantı başlıklarına ilişkin detaylı bir rapor hazırlandı ve katılımcılara iletildi. Bu rapor aynı zamanda hükümet ve ilgili kurumlara da iletildi.

1.5. Uzman Toplantıları: "21. Yüzyılda Türkiye-Yunanistan İlişkileri", Ankara - İstanbul, 18-20 Kasım 2008 ve Atina, 1-3 Aralık 2008

TESEV ve Hellenic Foundation for European and Foreign Policy (ELIAMEP) işbirliğiyle gerçekleştirilmekte olan "21. Yüzyılda Türkiye-Yunanistan İlişkileri Projesi" isimli araştırma çalışmasının hazırlık toplantıları sırasıyla Ankara, İstanbul ve Atina'da gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda, Türkiye ve Yunanistan Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin yanısıra her iki ülkedeki gazeteciler ve sivil toplum örgütleri ile görüş alışverişi gerçekleştirildi.

1.6. "Europe-Turkey Relations and the Impact of the EU Presidency of France", Konferans: Paris, 18 Aralık 2008

TESEV ve Institut Français des Relations Internationales (Ifri) işbirliğiyle gerçekleştirilen "Europe – Turkey Relations and the Impact of the EU Presidency of France" konferansı, 18 Aralık 2008 tarihinde Paris'te gerçekleştirildi. Toplantıya dinleyici olarak Fransız senatörler, bürokratlar, hükümet temsilcileri, akademisyenler, basın temsilcileri, öğrenciler ve sivil toplum örgütlerinden temsilciler katıldı. Bu konferansta Türkiye-AB-Fransa ilişkileri ayrıntılı olarak incelendi, Fransız dönem başkanlığında ilişkilerin gidişatı değerlendirildi ve bu konudaki görüş ve öneriler Türkiye ve Fransa'dan gelen bürokrat ve hükümet temsilcileri ile paylaşıldı. Konferansın açılış konuşması Başbakanlık Başdanışmanı Ahmet Davutoğlu tarafından yapıldı. Konferans, Türkiye – Fransa ilişkilerinde yaşanan süreçlerin ve dinamiklerin katılımcılara aktarılmasını sağlayarak Fransız katılımcıların Türkiye'nin dış politika perspektifi hakkında bilgilenmelerinde çok faydalı oldu.

1.7. Çalıştay: Türkiye – Fransa Medya Diyalogu, Paris, 19 Aralık 2008

TESEV ve Institut Français des Relations Internationales (Ifri), Türkiye – Fransa Diyalogu çalışmalarının medya ayağı kapsamında 19 Aralık 2008 tarihinde 'Türkiye – Fransa ilişkilerinde karşılıklı algılar ve medyanın rolü' üzerine Paris'te bir yuvarlak masa toplantısı düzenledi. Toplantının amacı, Fransa'dan ve Türkiye'den basın mensuplarını aynı masa etrafında biraraya getirerek bağımsız bir tartışma ortamı yaratmaktır.

Toplantıda Türkiye ve Fransa kamuoylarında iki ülke hakkında kalıplaşmış algılar ve medyanın bu süreçteki rolü irdelendi. İlk oturum Türkiye medyasının Fransa AB Başkanlık dönemini yansıtma şeklini ve yerleşmiş algıları; ikinci oturum ise Fransız medyasının AB başkanlığı sürecinde Türkiye – Fransa ilişkilerini aktarma şeklini ve Fransız kamuoyunda yerleşmiş algıları tartışmaya açtı.

2. KIBRIS

2.1. Yuvarlak Masa Toplantısı: Kıbrıs'ta Son Gelişmeler ve 2008 Yılı Beklentileri İstanbul, 15 Şubat 2008

TESEV Dış Politika Programı, KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat'ın da katılımıyla Kıbrıs'ta son gelişmelerin ve 2008 yılı beklentilerinin tartışıldığı bir yuvarlak masa toplantısı düzenledi. Toplantının açılış konuşmasını yapan TESEV Dış Politika Direktörü Mensur Akgün'ün ardından sözü alan KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat, Kıbrıs-Türkiye ilişkileri, Kıbrıs'taki gelişmeler ve 2008 yılı beklentileri üzerine görüşlerini sundu ve kendisine yöneltilen soruları yanıtladı. Toplantıda ayrıca Güney Kıbrıs Rum Cumhuriyeti'ndeki başkanlık seçimleri ve Kosova'nın bağımsızlığını ilan etmesinin dengeleri nasıl etkileyeceği konuları tartışıldı.

2.2 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin AB Üyeliği Çerçevesinde Kıbrıs Sorununun Hukuki Boyutu

Araştırma Raporu: Annan Planı'nın 24 Nisan 2004 tarihinde Kıbrıs Rum kesiminde reddedilmesinden sonra Kıbrıs'ta çözüme yönelik pek fazla bir gelişme olmamıştır. Çok kapsamlı çözüme yönelik bir gelişme sağlanamamış olsa da, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Avrupa Birliği'ne (AB) katılım süreci aynı şekilde devam etmiş ve bu üyeliğin AB'nin kendisi için oluşturacağı hukuki problemlere rağmen Kıbrıs Cumhuriyeti AB üyelik sürecini tamamlamıştır. Bu araştırma, Kıbrıslı Türklere senelerdir uygulanan uluslararası izolasyonların hukuki geçerliliğini değerlendirmekte ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) resmi olarak tanınmasına gerek kalmadan da izolasyonların kaldırılabilirliğini göstermektedir. Ayrıca raporda, adanın kuzeyinde yaşayan Kıbrıslı Türklere uygulanan izolasyon politikalarının hiçbir hukuki dayanağının olmadığı ve dolayısıyla bir an önce kaldırılmaları gerektiği belirtilmektedir. Araştırmaya göre, Kıbrıs sorunu, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin AB üyeliğinden sonra daha da siyasi bir hal alarak, KKTC'nin tanınması ile ilgili dile getirilen endişelerin ötesine gitmiştir.

Tanıtım ve Tartışma Toplantısı: Kıbrıs Sorununun Hukuki Boyutu, Strazburg, 19 Haziran 2008 TESEV Dış Politika Programı tarafından yayınlanan ve Kıbrıslı Türklere yöneltilen izolasyon politikalarının hukuki dayanağı olmadan uygulandığını açıklayan çalışma, 19 Haziran 2008 tarihinde **Strazburg'da Avrupa Parlamentosu KKTC ile İlişkiler için Yüksek Temas Grubu** ile yapılan toplantıda sunuldu. Toplantıya Yüksek Temas Grubu koordinatörü Françoise Grossetete'in yanısıra üyelerden Cem Özdemir, Karin Resetarits, George Georgiou, Sean O'Neachtain ve Ashley Mote katıldı. Raporun detaylı sunumunun yapıldığı toplantıda Yüksek Temas Grubu üyeleri ile adadaki son durum da değerlendirildi. Raporda belirtilen sonuçların daha önce hiç değinilmemiş konular olması ve hukuki argümanlardan yola çıkması da gözönünde bulundurularak toplantı sonunda raporun Avrupa Parlamentosu'nun Hukuk Servisi'ne gönderilmesine ve orada değerlendirilmesine karar verildi. Toplantı kapalı olarak gerçekleştirilmesine rağmen dış basında geniş yankı buldu.

Tanıtım ve Tartışma Toplantısı: Kıbrıs Sorununun Hukuki Boyutu ve Barış Sürecinden Beklentiler, İstanbul, 27 Ağustos 2008 Kıbrıs'ta görüşmelerin yeniden başlamasıyla birlikte, KKTC ve Güney Kıbrıs Yönetimi arasındaki diyalogun boyutları konusunda yaşanan değişiklikler **KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat**'ın da katıldığı bir yuvarlak masa toplantısı ile değerlendirilmiştir. Toplantıda ayrıca "Kıbrıs Sorunu'nun Hukuki Boyutu" projesi çerçevesinde TESEV'den Sylvia Tiryaki ve Mensur Akgün ile Hollanda'dan uluslararası ve Avrupa hukuku uzmanlarının hazırladığı araştırma raporu da basına tanıtılmıştır. Toplantının açılış konuşmasını yapan TESEV Dış Politika Direktörü Mensur Akgün'ün ardından sözü alan KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat, Kıbrıs'ta yeniden

başlayan barış sürecine yönelik öngörülerini sunmuş ve kendisine yöneltilen soruları yanıtlamıştır.

Basın Toplantısı: Kıbrıs Sorununun Hukuki Boyutu Brüksel, 11 Aralık 2008 Kıbrıslı Türklere yöneltilen izolasyon politikalarının hukuki dayanağı olmadan uygulandığını açıklayan çalışma, 11 Aralık 2008 tarihinde **Brüksel’de Avrupa Parlamentosu’nda** düzenlenen bir basın toplantısı ile tanıtıldı. İtalya merkezli No Peace Without Justice (NPWJ) ortaklığı ile Avrupa Parlamentosu Liberal Grup üyesi ve İnsan Hakları raportörü Marco Cappato'nun himayesinde düzenlenen toplantıya KKTC vatandaşlığına geçen İtalyan Senatosu üyeleri Maurizio Turco ve Marco Perduca da katıldı. Türk ve Avrupa basınında geniş yankı uyandıran toplantıya İtalya, Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs'ın her iki kesiminden gazetecilerin ve televizyoncuların yanısıra Avrupa Parlamentosu ve İtalyan senatosundan milletvekilleri ile Brüksel'deki sivil toplum temsilcileri katılmıştır.

3. ORTADOĞU: DEMOKRASİ DESTEK DİYALOĞU

3.1. Cinsiyet Araştırmaları Enstitüsü Fizibilite Çalışmaları

Yuvarlak Masa Toplantısı, Amman, 15 Mart 2008 TESEV, eş başkanı olduğu Demokrasi Destek Diyalogu kapsamında, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesine yönelik çalışmalar yapacak bir **Cinsiyet Araştırmaları Enstitüsü** kurulması için fizibilite çalışmasına başladı. Söz konusu Enstitü'nün kurulması fikri, TESEV'in 2005 ve 2006 yıllarında düzenlediği "Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da Kadınların Güçlendirilmesi" konulu sempozyumlarda dile getirilmiş, Ankara ve Sana'a'daki hükümetler arası konferanslarda da resmi temsilcilerden destek bulmuştu. Ürdün, Cezayir ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden üç uzmanın da yer alacakları fizibilite çalışmasının nihai raporunun Mayıs 2009 sonunda çıkması planlanıyor.

Saha Çalışması, Rabat, 22-24 Eylül 2008 TESEV Dış Politika Programı, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde bir "Cinsiyet Araştırmaları Enstitüsü" kurulması amacıyla hazırladığı fizibilite raporunun ilk saha çalışmasını 22-24 Eylül tarihlerinde Fas'ın başkenti Rabat'ta gerçekleştirdi. Söz konusu Cinsiyet Araştırmaları Enstitüsü'nün yapısı, bünyesinde yapılacak çalışmalar, ve ev sahipliği yapacak ülkeyi de belirlemeyi hedefleyen projenin ilk saha çalışmasında TESEV ekibi, proje danışmanı Nadia Ait-Zai ile birlikte Rabat'ta bir dizi toplantı gerçekleştirdi. Görüşmeler kapsamında Sosyal Gelişim, Aile ve Dayanışma Bakanı Nouzha Skallı'nın yanı sıra UNIFEM'im Kuzey Afrika temsilcisi Zineb Bendjelloun'un ev sahipliğinde kadın hakları örgütlerinden temsilciler ile toplantılar yapıldı.

Saha Çalışması, Amman, 28-29 Ocak 2009 Fizibilite çalışmasının ikinci saha çalışması 28-29 Ocak tarihlerinde Ürdün'ün başkenti Amman'da gerçekleştirildi. TESEV ekibi söz konusu enstitünün yapısı, çalışma alanları, hedefleri ve ev sahipliğini yapacak ülkeyi belirlemeyi hedefleyen proje'nin Ürdün ayağında, "Arab Women Organization in Jordan", "Mizan Law Group" ve "Jordanian National Commission for Women" temsilcileriyle bir araya geldiler. Enstitünün hangi işlevleri yerine getireceği konusunda Ürdünlü uzmanların görüşlerini dinleyen TESEV ekibi, ziyaretin ikinci gününde projenin danışmanları Reem Obeidat ve Lamis Nasser ile bir çalışma toplantısı gerçekleştirdi. Bu toplantı sırasında, Haziran 2009'da Fas'ta altıncısı düzenlenecek olan "*Forum for the Future Sub-Ministerial and Civil Society Joint Meetings*" toplantısında sunulması planlanan "Cinsiyet Araştırmaları Enstitüsü" projesinin fizibilite raporu üzerinde çalışıldı. Mart ayında gerçekleştirilecek Katar ve Fas saha çalışmalarının planlamaları yapıldı.

3.2 Gelecek İçin Forum: Sivil Toplum Koordinasyon Ve Hazırlık Toplantıları

İstanbul, 10 Mayıs 2008; 2-3 Ağustos 2008 TESEV Dış Politika Programı, 2005 yılından beri sivil toplum ortağı olarak yürüttüğü Demokrasi Destek Diyalogu kapsamında, 2008 Gelecek için Forum toplantısına hazırlık niteliğinde bir dizi sivil toplum toplantısı düzenledi.

Toplantılar, 10 Mayıs ve 2-3 Ağustos 2008 tarihlerinde İstanbul Kültür Üniversitesi'nde, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinden sivil toplum aktivistleri ve Birleşik Arap Emirlikleri, ABD, İngiltere, İtalya, Japonya ve Türkiye devletlerinin resmi temsilcilerinin katılımlarıyla gerçekleşti. Toplantıda Ekim ayında gerçekleştirilecek olan Forum'da konuşulacak konular ve sunulacak öneriler belirlendi.

Gelecek için Forum: Üst Düzey Yetkililer Toplantısı, Dubai, 9 Haziran 2008 2008 Gelecek için Forum öncesi düzenlenen Üst Düzey Yetkililer Toplantısı'na katıldı. Toplantıda yer alan konu başlıkları arasında siyasi reform, ifade özgürlüğü, sivil toplumun içinde barındığı yasal ortam, kadınların güçlendirilmesi, eğitim reformu, sivil toplum, özel sektör ve hükümetler arası işbirliği yer aldı.

Gelecek için Forum, Birleşik Arap Emirlikleri, 15-19 Ekim 2008 TESEV Dış Politika Programı, Demokrasi Yardım Diyaloğu kapsamında Birleşik Arap Emirlikleri'nde gerçekleşen Sivil Toplum Forumu ve Forum Bakanlar Toplantısı'na katıldı. Toplantılarda TESEV'in yürüttüğü Cinsiyet Araştırmaları Enstitüsü Fizibilite Çalışması sunulurken, toplantının resmi sonuç metninde, söz konusu Enstitü'ye tüm katılımcı ülkelerin destek verdiği maddesi yer aldı.

Sivil Toplum Paralel Forumu (Dubai, 15-17 Ekim 2008) Demokrasi Destek Diyaloğu projesi kapsamında *Gelecek İçin Forum: Sivil Toplum Paralel Forumu* 15-17 Ekim tarihleri arasında Dubai'de düzenlendi. Toplantıda öncelikle demokratik reform süreçlerindeki gelişmeler, bir önceki forumda alınan kararlar ile ilgili son durum ve sivil toplumun son yaşanan gelişmeler ışığında değişen rolü değerlendirildi. Daha sonra ise eş zamanlı düzenlenen beş atölyede Geniş Orta Doğu ve Kuzey Afrika (BMENA) bölgesinde sivil toplum açısından öncelikli önem taşıyan konular masaya yatırıldı. Atölyelerde tartışılan konular arasında ifade özgürlüğü, sivil toplum için yasal ortamın geliştirilmesi, bölgede kadın hakları ve kadının güçlendirilmesi, sürdürülebilir kalkınma ve hükümet-iş dünyası-sivil toplum arasındaki işbirliği yer aldı. İki gün süren toplantılar sonucunda atölyelerde getirilen öneriler Paralel Forumda genel onay için katılımcılara sunuldu. Bu öneriler daha sonra Abu Dhabi'de düzenlenen Bakanlar Toplantısında sunulmak üzere bir araya getirildi.

Bakanlar Toplantısı (Abu Dhabi, 18-19 Ekim 2008) Gelecek için Forum kapsamında düzenlenen Bakanlar Toplantısı 18-19 Ekim tarihlerinde Abu Dhabi'de gerçekleşti. Sivil Toplum temsilcilerinin de konuşmacı olarak katıldığı ve hükümet temsilcileri ile dönüşümlü olarak söz aldığı toplantıların sonucunda *Sivil Toplum Paralel Forumu'nun* tavsiyeleri de göz önünde bulundurularak uzlaşılan konular bir rapor haline getirildi. Raporda TESEV'in iki senedir üzerinde çalıştığı ve 2009'da bir fizibilite çalışması ile tamamlayacağı "kadınların güçlenmesi" temasına da değinilerek bu alandaki sivil toplum çabalarından övgü ile söz edildi.

4. TÜRKİYE-ERMENİSTAN İLİŞKİLERİ

4.1 Türkiye – Ermenistan İlişkileri: Bir Kısır Döngü

Araştırma Raporu: Mayıs 2008'de, Türkiye-Ermenistan ilişkileri projeleri kapsamında Dış Politika Programı üyelerinden Aybars Görgülü tarafından kaleme alınan ve Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin on yedi yıllık geçmişini irdeleyen bir rapor yayınlandı. Türkiye-Ermenistan arasındaki mevcut sorunları tanımlayan, ilişkilerin normalleşmesi yönünde bugüne kadar atılan sivil ve diplomatik adımlar ışığında çözümün neden gerekli olduğunun altını çizen çalışma, iki ülke arasında diplomatik ilişki bulunmamasına rağmen toplumları birbirine yaklaştırmak için çalışmalar yürüten Türk-Ermeni Uzlaştırma Komisyonu, Anadolu Kültür ve Türk-Ermeni İş Geliştirme Konseyi gibi sivil inisiyatiflerin de önemini vurguladı.

Araştırma Raporu: Turkey-Armenia Relations: A Vicious Circle Kasım 2008'de, Türkiye-Ermenistan İlişkileri projeleri çerçevesinde Dış Politika Programı üyelerinden Aybars Görgülü tarafından hazırlanan "Türkiye – Ermenistan İlişkileri: Bir Kısır Döngü" başlıklı raporun İngilizce çevirisi yayınlandı.

Tartışma Toplantısı: Turkey-Armenia Dialogue Series: Breaking the Vicious Cycle, 21 Kasım 2008, Erivan, Ermenistan TESEV Dış Politika Programı, Erivan merkezli Kafkasya Enstitüsü (Caucasus Institute) ile 21 Kasım 2008 tarihinde Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin tartışıldığı bir çalıştay düzenlemek amacıyla, 19–23 Kasım tarihlerinde Ermenistan'ın başkenti Erivan'ı ziyaret etti. Toplantıda iki ülke ilişkilerinin son durumu tartışılarak, Abdullah Gül'ün Eylül 2008'de gerçekleştirdiği Erivan ziyaretinin ardından tekrar canlanan normalleşme süreci masaya yatırıldı. Türkiye ve Ermenistan'ın dış politika önceliklerine de değinilen toplantıda, Karabağ ve Kıbrıs sorunları karşılaştırmalı bir biçimde ele alındı. Toplantının raporu TESEV ve Kafkasya Enstitüsü uzmanları tarafından hazırlanacak ve Şubat 2009'da TESEV yayınlarından basılacaktır.

İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI

1. YEREL YÖNETİMLER

1.1 İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam: Daha İyi Yerel Hizmet İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi Projesi

İyi Yönetişim Kongresi

İyi Yönetişim Programı'nın yürütmüş olduğu, Japon Sosyal Kalkınma Fonu tarafından Dünya Bankası aracılığıyla sağlanan fon ile finanse edilen "İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam: Daha İyi Yerel Hizmet İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi" projesinin sonuçlarını paylaşmak üzere 13-14 Mart 2008 tarihlerinde Ankara'da "1. İyi Yönetişim Kongresi"ni düzenlendi. Toplantıya, kent konseyi yürütme kurulu başkanları, genel sekreterleri, proje pilot illerinden il özel idaresi ve belediye temsilcileri, Anadolu'daki üniversitelerin Kamu Yönetimi, Maliye ve Şehir ve Bölge Planlama bölümlerinden konuyla ilgili akademisyenler, Yerel Gündem 21 Gençlik Meclisleri ve Kadın Meclisleri Başkanları, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları temsilcileri davet edildi. Toplantıya 170 kişilik bir katılım sağlandı.

T.C. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürü Ercan Topaca, Dünya Bankası temsilcisi Keiko Sato ve TESEV Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Can Paker'in açılış konuşmalarını gerçekleştirdiği kongrede Demokratik Yönetişim konulu bir panel düzenlendi. Bunun yanı sıra İl Özel İdareleri ile Belediyelerin yapmak zorunda oldukları stratejik planın gerek hazırlanması gerekse uygulanmasında verimliliği ve etkinliği arttırmak, Yerel Yönetim Reformunun uygulanmasını kolaylaştırmak ve İyi Yönetişimin sağlanması için sivil toplumun rolünü güçlendirmek üzere geliştirdiğimiz "Kamu Harcamaları Analizi", "Gelişmişlik Haritaları" ve "Vatandaş Memnuniyet Araştırması" katılım araçları tanıtıldı.

İyi Yönetişim-Kaliteli Yaşam: Daha İyi Yerel Hizmet İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi Projesinin sonuçlarının paylaşımını amaçlayan kongre, katılımcıların özellikle Kent Konseylerinin kurulması, etkinliğinin artırılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması konularındaki soru ve önerilerinin paylaşıldığı ve İyi Yönetişim alanında bir bilgi paylaşım ağının altyapısını oluşturacak sinerjinin sağlandığı bir platform vazifesi görmüştür.

İyi Yönetişim El Kitabı

Dünya Bankası ve Japon Sosyal Kalkınma Fonu ile beraber yürütülen "İyi Yönetişim - Kaliteli Yaşam: Daha İyi Yerel Hizmet İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi" projesinin sonuçlarını içeren kitabın Türkçesi "İyi Yönetişim El Kitabı" adı altında Mayıs 2008'de 5000 adet basılmıştır. Kopyalar Türkiye'deki tüm belediyelere, sivil toplum örgütlerine ve üniversitelerin ilgili bölümlerine dağıtılmıştır.

Yönetişim kavramının ve Türkiye'de yönetimden yönetişime geçişin tarihçesinin anlatıldığı 1. ve 2. bölümlerden sonra "İyi Yönetişim- Kalite Yaşam" projesinin sonuçlarının aktarıldığı 3. bölüm yer almaktadır. Yerel yönetimlerin politika oluşturma süreçlerini katılımçılık, hesap verebilirlik ve saydamlık ilkeleri çerçevesinde dönüştürmeyi amaçlayan proje yönetişim kavramının Türkiye kamu yönetiminde hangi somut yöntemlerle hayata geçirilebileceğini gözler önüne sermektedir. Kitabın hazırlık ve yazım sürecinde Yönetim Kurulu üyemiz Dr. Yılmaz Argüden ve proje koordinatörü liderliğinde proje ekibi aktif olarak rol almıştır.

Kitabın İngilizce versiyonu Ağustos 2008'de "Good Governance – Improving Quality of Life" adı altında 1000 adet basılmıştır.

İyi Yönetişim Programı Bülteni

2007 yılından beri düzenli olarak yayınlanmakta olan İyi Yönetişim Bülteni Şubat 2008'de yayınlanmıştır. Bültenin bu sayısında geçtiğimiz yıl programda görevli uzmanların

gerçekleştirdiği iki önemli uluslararası çalışmadan edinilen deneyimlere yer verilmiştir. "Yerel Yönetim Reformunda Sivil Toplumun Rolünü Güçlendirmek için Türkiye ve Polonya Ortaklığı" isimli proje çerçevesinde Polonya'ya gerçekleştirilen ziyaret çerçevesinde başta FSLD- Yerel Demokrasiyi Güçlendirme Vakfı olmak üzere Varşova ve çevresindeki çeşitli sivil toplum örgütleri ve belediyeler ile kurulan temaslar sırasında yapılan gözlemler Polonya Yerel Yönetim reformu sürecine dair makalelerde ele alınmıştır. 2007 yılının Kasım ayında Fransa'nın önde gelen sosyal bilimler araştırma kuruluşu olan CNRS'e bağlı CERİ-Sciences Po ile ortak düzenlenen seminerin deneyimleri ise Bültende ele alınan ikinci önemli konu olmuştur.

1.2 Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon Projesi (EKOSEP)

Geniş adı: *Başlıca Göç Alan Kentler: Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep ve Erzurum'da Ekonomik ve Sosyal Bütünleşme Sorunlarının Çözümü İçin Teknik Yardım Projesi* olan EKOSEP, TESEV, WYGI International Ltd. adlı uluslararası danışmanlık şirketi liderliğindeki proje konsorsiyumunu desteklemek üzere yer almıştır. Hedefi belediyelere veri toplama, araştırma ve analiz, strateji planlama, teknik eğitim, proje geliştirme ve finansal planlama desteği sağlamak olan projenin aktiviteleri 2008 yılında başlamış olup, 2009 yılında devam edecektir. Proje Türkiye 2005 Ulusal Birleşme-Öncesi Mali Yardım Programı kapsamında AB tarafından 3,8 milyon €'luk bir bütçe ile desteklenmektedir.

Göçle gelen nüfusun kentsel yaşama katılımlarının sağlanmasında yerel yönetimlerinin kapasitelerinin artırılmasını amaçlayan projede, göçten doğan sorunların giderilmesi için Merkezi Yönetim (valilik) ve yerel yönetimler (belediye) arasında bir işbirliği geliştirilerek faydalanıcı kurumlar olan valilik ve belediyelerin personeline veritabanı hazırlama, ihtiyaç analizi, fizibilite çalışmaları, altyapı projeleri için çevre etki değerlendirme analizi, stratejik eylem planı hazırlama, proje geliştirme, uygulama ve proje döngüsü yönetimi konularında eğitimleri verilmesi, her il için 5, 10, 20 yıllık projeksiyonu baz alan, göçle gelen nüfusla ilgili bütçe ihtiyaçlarını da içeren detaylı stratejik eylem planları hazırlanması, kamu kurum ve kuruluşları ile STK temsilcilerinin katılımı ile 4 çalışma grubu oluşturulması ve bu gruba işlerlik kazandırılması, 4 ayrı ilde kent bilgi sistemi oluşturulması ve bu veri tabanı ile ilgili eğitimler verilmesi, 18 pilot projenin işler hale getirilmesi ve personeline gerekli eğitimler verilmesi ve her ilde 2'şer adet olmak üzere 8 ayrı bilgilendirme ve farkındalık artırmaya yönelik konferanslar düzenlenmesi hedeflenmektedir.

Projenin faaliyetleri incelendiğinde, projenin 2007-2013 dönemine ait 9. Kalkınma Planı ilkeleriyle olduğu kadar Kent Konseylerinin yapılandırılmasına ilişkin Yönetmelikler; Belediyeler, İl Özel İdareleri, Kamu Mali Yönetim ve Kontrolü Kanunu gibi yakın zamanda gerçekleştirilen Kamu Reformu Yasaları ile yakından ilgili olduğu görülecektir. Genel olarak, yerel yönetimler için öngörülen yeni rol ve sorumlulukları dikkate alan proje faaliyetleri, dört ilin Valilik ve Belediyelerinin birlikte etkin ve verimli hizmetler sunmasına yardımcı olacak. Öte yandan proje, iç göçün kentsel yaşam üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması konusunda iller arası işbirliğini de geliştirecektir. EKOSEP iç göçün sonuçları ile mücadelede yeni yaklaşım ve stratejilerin geliştirileceği çoğaltılabilir ve sürdürülebilir bir model yaratmayı hedeflemektedir.

2. BİLGİ EDİNME HAKKI

2.1 Bilgi Edinme Hakkı Toplantıları

Bilgi Edinme Hakkı projesi kapsamında, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası ile 29 Nisan 2008'de bir toplantı yapılmıştır. Olgü Okumuş ve Ahmet Buldam'ın Bilgi Edinme Hakkı'nı tanıttığı toplantıya 62 kişi katılmıştır. Bu toplantılarda TESEV İyi Yönetişim Programı tarafından 2007 yılında yayınlanan "Bilgi Edinme Hakkı Kılavuzu" kitabı tanıtılarak, Bilgi Edinme Hakkı kanunu uygulamaları tartışılmıştır, ziyaret edilen kurumların Bilgi Edinme Hakkı deneyimleri paylaşılmıştır.

5 Kasım 2008 tarihinde Bursa Yerel Gündem 21'in organize ettiği bir toplantı ile Bursa'daki sivil toplum örgütleri ile yapılmıştır. Toplantı yerel medyada yer almıştır. 9.11.2008 tarihinde Kent ve Bursa Haber gazetelerinde "Vatandaşa Bilgi Edinme Dersi" ve "Bilgi Edinme Demokratik Hak" başlıkları ile yaptığımız toplantı medyaya taşınmıştır. Toplantımız sırasında Bilgi Edinme Hakkı'nın daha iyi uygulanabilmesi için öncelikli olarak kamu personelinin eğitilmesi gereği anlaşılmış bu sebeple yine Bursa Yerel Gündem 21 ortaklığı ile Bursa'daki Kamu personeline Bilgi Edinme Hakkı ile ilgili eğitim verilmesine karar verilmiştir.

6 Kasım 2008 tarihinde İstanbul'da Uluslararası Af Örgütü ile bir toplantı düzenlenmiştir. Aynı toplantıyı Af Örgütü Gönüllüleri ile yapma kararı alınmıştır.

2.2 Bilgi Edinme Hakkı ve Muhtarlık

TESEV İyi Yönetişim Programı 2008 programımızda yer alan "Bilgi Edinme Hakkı ve Muhtarlık Kurumu" adlı projemiz 2008 Aralık ayında başlamıştır. 18 Aralık'ta Zeytinburnu Belediyesi'nde yapılan ve Zeytinburnu'nun 13 mahalle muhtarı ile başlatılan pilot projemizde muhtarlık kurumunun güçlendirilmesi ve Yerel Yönetimler Reformu'nda yer alan yeni fonksiyonlarının tanıtılması için çalışmalar yürütülmektedir. Bunun için muhtarlara Bilgi Edinme Hakkı'nın nasıl kullanılacağı anlatılmakta ve muhtarlarla yerel yönetimlerde daha etkin rol almanın yolları araştırılmaktadır. Yapılan ilk toplantımızda muhtarlardan bağlı buldukları belediyeden İlçe İmar Planları'nı Bilgi Edinme Hakları'nı kullanarak istemeleri kararlaştırılmıştır.

İkinci bir toplantı 14 Ocak 2009 tarihinde İstanbul Muhtarlar Derneği Başkanı Akif Ak, Genel Sekreter Mehmet Maranki ve Başkan yardımcısı Akın Coşkun ile TESEV'de gerçekleştirilmiştir. Toplantımızda, İstanbul'daki ilçe belediyelerinin performanslarını ölçmek için İstanbul Muhtarlar Derneği ve TESEV işbirliği ile geliştirilecek bir karne sistemi masaya yatırılmıştır. Bu projenin hayata geçmesi durumunda seçimler dışında halkın belediye hizmetlerinden memnuniyetini ölçmek için elimizde güvenilir bir enstrüman olacak ve belediyelerin muhtarlar aracılığı ile denetlenmesinin yolu açılmış olacaktır.

3. MALİ SAYDAMLIK

3.1 Bütçe İzleme

Sosyal Bütçeyi İzliyoruz Platformu

TESEV 2008'de konuyla ilgili diğer sekiz kuruluş ile (Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politikalar Forumu, Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği, Sabancı Üniversitesi Eğitim Reformu Girişimi, Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Grubu, Gündem Çocuk Derneği, Engelliler.Biz Platformu, İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi, Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı) bir araya gelerek merkezi hükümetin bütçesinin sosyal politikalara yönelik harcamalarını yakın takibe almak için Sosyal Bütçeyi İzliyoruz Platformu'nu kurmuştur.

Platform ilk iş olarak Mayıs 2008 tarihinde yayınlanması gereken Orta Vadeli Program'ın (OVP) Haziran'a sarkmasını eleştiren bir basın açıklaması yapmıştır. OVMP'nin (Orta Vadeli Mali Plan) yayınlanması ile haftalık toplantılar yapmaya başlayan platform 6 Ağustos ve 24 Eylül'de olmak üzere kamuoyunu bilgilendirici ve OVMP'yi sosyal bütçe perspektifinden mercek altına alan iki basın açıklaması daha yapmıştır.

Merkezi bürokrasi ile daha sıkı bağlar kurmak için TESEV (Ahmet Buldam), Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Hollanda ile ortaklaşa yürüttüğü ve bütçe süreçlerini sadeleştirip daha katılımcı hale getirmeyi hedefleyen MATRA-FLEX projesine katılımcı olarak davet edilmiştir. 30 Haziran ve 2 Temmuz arasında cereyan eden toplantılar platformumuz için bütçe yapım sürecinde söz sahibi olması açısından oldukça yararlı olmuştur.

Platform üyelerini savunu çalışmalarını yaparken uzmanlık alanlarında daha da yetkinleştirebilmek için Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Birimi ortaklığı ile bir dizi eğitim semineri gerçekleştirilmiştir. 12, 14 ve 16 Ağustos 2008'de Bilgi Üniversitesi Kuştepe Kampüsü'nde gerçekleşen eğitimlerde Bilgi Üniversitesi Ekonomi profesörü Nurhan Yentürk yeni bütçe süreçleri, OVM ve OVMP'yi uygulamalı olarak anlatmıştır.

Ağustos 2008'de sosyal bütçe konusunda çalışanlara yol gösterici olması açısından TESEV "Türkiye'de Sosyal Bütçe Nasıl Yapılıyor" adlı araştırmayı akademik danışman Mustafa Erdoğan ve TESEV İyi Yönetişim Programı çalışanı Ethem Yenigün'e hazırlatmıştır. Araştırmada Mustafa Erdoğan tanımlar ve veriler üzerinden giderken, Ethem Yenigün yasalama sürecindeki parlamento görüşmelerini ve bunun medyada bulunduğu yankıyı incelemiştir.

Platform üyeleri 8-9 Ekim 2008'de Afyon'da Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından düzenlenen "Yeni Bütçe Yapma Sürecinde Parlamento'nun Değişen Rolü" adlı konferansa katılımcı olarak katılmıştır.

Gençlik, Kadın ve Engellilere yönelik bütçe hedefleri ile ilgili olarak hazırlanan bilgi notları Komisyon görüşmeleri öncesi komisyon üyelerine ve PBK bürokratlarına iletilmiştir. Bu çalışmalarımızı takiben PBK Müdürlüğü'nden Mustafa Biçer tarafından platforma hitaben gönderilen yazıda ilgimize teşekkür edilmiş ve metinlerimizin Komisyon uzmanlarınca değerlendirildikten sonra Komisyon üyelerine dağıtımının yapıldığı bilgisi tarafımıza ulaşmıştır. Komisyon üyelerinden olumlu mesajlar alındığı ve platform üyeleri olarak yıl içinde komisyon başkan ve üyelerini ziyaret etmenin yararlı olacağı vurgulanmıştır.

Sosyal Bütçeyi İzliyoruz Platformu üyelerinden Aytuğ Şaşmaz (ERG), Şebnem Kılıç (KADER), Ahmet Buldam, Öykü Uluçay (TESEV) 19 Aralık tarihinde Bütçe Görüşmelerini takip etmek üzere TBMM'ye gittiler. Aynı gün içerisinde Platform üyeleri Parlamento Muhabirleri Derneği (PMD) ile bir toplantı düzenledi. Toplantıya katılanlar arasında Göksel BOZKURT (PMD Başkanı - Hürriyet Daily News), Bülent Sarıoğlu (PMD Genel Sekreteri, Hürriyet), Mahmut Aydın (PMD Yönetim Kurulu Üyesi- Anadolu Ajansı), Hıdır Göktaş (Reuters), Erdem Gül (Taraf), Saliha Çolak (Milliyet), Zübeyde Yalçın (Sabah), Melda Çetiner (Anadolu Ajansı), Şebnem Hoşgör (Vatan), Ahmet Kıvanç (Radikal) vardı.

Platform üyeleri olarak, Parlamento Muhabirleri ile daha sıkı işbirliği olanaklarını araştırdığımız toplantımızda PMD TESEV'e medyada etkili olabilmek için yapılması gerekenleri aktardı. Öneriler arasında Bütçe süreçlerini mercek altına almanın dışında, toplumu bilgilendirmek için periyodik olarak medya bültenleri yayımlamak da vardı. Bu görüş toplantıdan hemen sonra meyvelerini verdi. Radikal gazetesinden Ahmet Kıvanç 23.12.2008 tarihinde "Sosyal Bütçeyi İzliyoruz Platformu, milletvekillerine dikkat mektubu yazdı" başlığıyla tüm çalışmalarımızı özetleyen bir yazı yazdı. Bu toplantı sonunda PMD ile daha sıkı bir işbirliğine girme kararı alındı. Platform üyeleri Mart ayının ilk haftasında bir senelik çalışmalarımızı özetleyen ve kamuoyunu aydınlatıcı bir basın toplantısı düzenleme kararı aldı.

Yeni Yayın: Türkiye'de Sosyal Bütçe: Nasıl Yapılıyor? Nasıl İzlenir?

TESEV, sosyal bütçe konusunda çalışanlara yol gösterici olması açısından "Türkiye'de Sosyal Bütçe: Nasıl Yapılıyor? Nasıl İzlenir?" adlı araştırmayı akademik danışman Doç. Dr. M. Mustafa Erdoğan ve TESEV İyi Yönetişim Programı çalışanı Ethem Yenigün'e hazırlatmıştır. Araştırmada tanımlar ve verilerin yanı sıra yasalama sürecindeki parlamento görüşmeleri ve bunun medyada bulunduğu yankı da incelenmiştir.

Ekim 2008'de 500 adet basılan kitap iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öncelikle sosyal harcama kavramının kapsamı, dünyada kamu sosyal harcamalarına yönelik yaklaşımlar, sosyal harcamaların işlevleri ve türleri gibi tanımsal konular açıklığa kavuşturulmuş, daha sonra günümüz Türkiye'sinde sosyal bütçe ortamı ve sosyal bütçe oluşum süreci iyi yönetim

perspektifinden ele alınmıştır. Bununla kastedilen, katılımcı bir sosyal bütçe oluşturma sürecinin nasıl hayata geçirilebileceği ve sivil toplumun dahil olabileceği noktalardır.

İkinci bölümde ise 2008 yılında gerçekleşen bütçe süreci Orta Vadeli Program'dan başlayarak, Orta Vadeli Mali Plan, Bütçe çağrısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerine, oradan da Meclis Genel Kurul görüşmelerine kadar adım adım incelenmiştir. En son olarak 2008 Sosyal Bütçesi ile ilgili olarak bir basın taraması yapılmıştır.

4. YOLSUZLUK

Yuvarlak Masa Toplantısı: Ronald Maclean Abaroa ile Yolsuzluk üzerine toplantı

17 Kasım 2008 tarihinde TESEV binasında önemli bir konuşumuzu ağırladık. Bolivya'nın başkenti La Paz'ın dört dönem belediye başkanlığını yapmış, Bolivya'nın Maliye ve Dışişleri gibi önemli bakanlıklarında bulunmuş ve cumhurbaşkanlığı seçimlerine de aday olmuş, şu anda Harvard Kennedy School'da liderlik üzerine dersler veren Ronald MacLean Abaroa aynı zamanda Transparency International kurucu üyesi ve World Bank Institute çalışanıdır. Yolsuzluk üzerine yaptığı çalışmalar ve yolsuzluğu önlemek üzerine geliştirdiği araçlar Harvard Üniversitesi'nde vaka çalışması olarak okutulmaktadır. Kendisi yolsuzlukla mücadele ile ilgili deneyimini TESEV ve akademisyenlerle paylaşmıştır.

5. KATILDIĞIMIZ KONFERANSLAR

31 Mart-2 Nisan 2008 tarihleri arasında düzenlenen Frontiers of Innovation konferansı Harvard Ash Institute on Innovation and Governance tarafından her yıl İyi Yönetişim alanında en iyi örnekleri tanıtmak ve ödüllendirmek için düzenlenmektedir. "Frontiers of Innovation" konferansına TESEV'den Fikret Toksöz katılarak Türkiye deneyimini diğer katılımcılarla paylaşmıştır.

24-25 Ekim 2008 tarihlerinde Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi tarafından düzenlenen Yerel Kalkınma'nın Yönetimi Uluslararası Konferansı'nda Fikret Toksöz "Yerel Kalkınma'da Kamu-Özel Sektör Ortaklığı" üzerine bir sunum yapmıştır.

3. Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu, 27-28 Kasım 2008'de "Planlamadan Uygulamaya" temasıyla TEPAV, Mersin Üniversitesi ve Mersin Ticaret ve Sanayi Odası işbirliği ile Mersin'de gerçekleştirildi. Öykü Uluçay bu konferansta TESEV İyi Yönetişim Programı'nı temsil etti.

16 Aralık 2008 tarihinde yeni kurulan İstanbul Kalkınma Ajansı'nın ilk kurul toplantısına TESEV İyi Yönetişim Programı'ndan Fikret Toksöz katıldı. Kalkınma Kurulu'nda sivil toplum örgütlerini temsil edecek kurumların belirlenmesi için yapılan seçimde oy kullandı.